

Forstaaelse om denne Sag. Jeg finder det heldigt, at Kommissionen faar større Frihed og Ansvar med Hensyn til Loddernes Kvalitet og Beliggenhed. Jeg henstiller fremdeles til Udvalget at tage under Overvejelse, om det ikke kunde lade sig gøre at yde Laan til Jord, der er helt eller delvis uopdyrket, indtil den var kultiveret, og saaledes, at Pengene først udbetaltes, efterhaanden som Kulturen skred frem. Jeg skal saa anbefale Loven som et Skridt i den rigtige Retning til Løsning af det store, sociale Spøragsmaal paa dette Omraade, hvor jeg mener, at det danske Folk har gode Betingelser for at kunne gaa foran.

Carl Hansen (Viborg Amts 1ste Valgkreds): Ved den nugældende Lov er, som bekendt, Laanesummen sat til 4,000 Kr. Dens Forhøjelse er vel et af de Punkter i Loven, som man har imødeset med mest Interesse og Spænding. Det er allerede tidligere af foregaaende Talere fremhævet, at forskellige Landbrugsorganisationer, Husmandsorganisationer og Landboforeninger have udtalt i Resolutioner, at de ønske Laanesummen forhøjet til 6—7, ja maaske 8,000 Kr. for hver Ejendom. Det foreliggende Forslag er imidlertid ikke gaaet højere end til 5,000 Kr. Nu skal jeg villig indrømme, at fordi en Del Landbrugsorganisationer fremsatte Krav om at gaa højere op, vil det ikke være tilstrækkeligt til, at Tinget uden nærmere Overvejelse skulde gaa ind paa den Tanke, men jeg vilde gerne her fremhæve et Par Punkter af de Motiver, der have foranlediget, at Husmandsforeningerne have ment at kunne anbefale at gaa til den højere Laanesum. Det ærede Medlem for Randers Amts 5te Valgkreds (N. Pedersen) fremhævede, at Jordloddernes Størrelse ikke var det eneste afgørende med Hensyn til det Udbytte, en saadan Ejendom kunde give; han mente, at en større Dygtighed betingede det stigende Udbytte, og han antydede, at der ikke var nogen Grænse sat for, hvad Jorden overhovedet kunde give. Jeg har hørt den Paastand fremført før, men jeg vil dog sige, at ved Produktionen af Mælk og Flæsk, saaledes som det er det almindelige nu, er der ret snævre Grænser for, hvad Jorden kan give, altsaa naar Plante-Produkterne opfodres til Produktionen af Fedevarer og Smør. En anden Sag er, om Udviklingen fører med sig, at vi komme ind paa andre Produktionsformer, saa vi komme ind paa Frembringelsen af Havesager til Eksport, der kunne

vi sikkert naa langt videre, men det vil have sine store Vanskeligheder at komme ind paa det, hvilket det ikke vil være saa let en Sag at overvinde. Nu er Forholdet jo dette, at Indehaverne af de Huse, der oprettes i Henhold til den bestaaende Lov, ikke nøjes med at omsætte den Planteproduktion, de avle paa deres Jordlodder, men ved Siden af den som Regel indkøbe en stor Mængde Foderstoffer, som de fodre op. Det er altsaa en Slags Industri, som de drive ved Siden af Landbruget. Man maa skelne imellem, hvad selve Jordlodden kan yde, og hvad en saadan Bedrift kan yde, naar der foruden det, der er avlet paa selve Jordlodden, indkøbes store Mængder kunstige Fodermidler. En Ejendom til 4 eller 5,000 Kr. vil ikke være i Stand til af den Planteproduktion, der kan frembringes paa den, at føde en Familie. Jeg drister mig til at paastaa, at det er umuligt, i Særdeleshed naar, som Tilfældet er efter denne Lov, hele Ejendommens Værdi skal forrentes. Det er da efter min Mening umuligt, at der kan produceres saa meget, omsat ved Opfodring af Husdyr, at det er tilstrækkeligt til en Families Underhold. Naar man ikke desmindre ser, at mange af disse Statshusmænd og for Resten ogsaa andre Husmænd klare sig udmærket godt og faa et saa fortrinligt Udbytte af deres lille Bedrift, at de leve økonomisk uafhængigt, ja endogsaa faa betydelig Fremgang, er Sagen den, at de ere inde paa *Landbrugsindustrien*. Det er det Overskud, der fremkommer ved denne Industri ved Indkøb af fremmede Foderstoffer og dissers Omsætning til Fedevarer, der paa Grund af de nuværende høje Priser paa Fedevarer betinger det gode Resultat af det nuværende Husmandsbrug. Det er imidlertid kun muligt, naar Konjunkturerne ere gunstige, som de have været i de senere Aar, og der vil jeg erindre om, at den nugældende Husmandslov ikke har virket under *ugunstige* Konjunkturer for Landbruget, den har kun virket saa kort en Tid, og i de 3—4 Aar, den har virket, have vi haft temmelig gode Priser paa Smør, Flæsk og Fedevarer overhovedet. Hvor stor Betydning dette har, kan jeg maaske illustrere ved et lille Eksempel. Jeg nævnede Svinepriserne, og det ærede Medlem for Randers Amts 5te Valgkreds nævnede, hvor mange Svin der i 1903 var paa 39 Husmandsbrug, som han havde besøgt. Ved en ganske simpel Beregning vil man faa ud, at dersom Svineprisen havde været 10 Øre lavere pr. Pd., vilde det betegne en saadan Sum